

SİLİFKE
Ticaret ve Sanayi Odası

AZERBAYCAN ÜLKE RAPORU

Mayıs 2018

GENEL BİLGİLER

Ülke Adı	: Azerbaycan Cumhuriyeti
Nüfusu	: 9,8 milyon
Yüzölçümü	: 86,600 km ²
Yönetim Biçimi	: Cumhuriyet
Devlet Başkanı	: İlham Aliyev (31 Ekim 2003'den bu yana)
Başbakan	: Artur Rasizade (4 Ekim 2003'den bu yana)
Başkent	: Bakü
Din	: Müslüman 96.9% (Şii'ler ağırlıktadır), Hıristiyan 3%,
Dil	: Azeri dil) 92.5%, Rusça 1.4%, Ermenice 1.4%, diğer 4.7%

DİPLOMATİK TEMSİLCİLER

Azerbaycan Ankara Büyükelçisi	: Hazar İBRAHİM
Azerbaycan İstanbul Konsolosu	: Mesim HACIYEV
Azerbaycan Kars Konsolosu	: Nuru GULİYEV
T.C. Bakü Büyükelçisi	: Erkan ÖZORAL

TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER

Para Birimi	: Azerbaycan Manatı
GSYİH	: 37,8 Milyar Dolar (2016)
Reel Ekonomik Büyüme	: -1% (2017 tahmini)
Enflasyon Oranı	: 12% (2017 tahmini)
Kişi Başına Düşen Milli Gelir	: 3.878 Dolar (2016)
İşgücü	: 5,1 milyon (2017 tahmini)
İşsizlik Oranı	: 6% (2017 tahmini)

AZERBAYCAN'IN DIŐ TİCARETİ

İhracat	: 15,69 Milyar Dolar (2017 tahmini)
Başlıca İhracat Ortakları	: İtalya %20, Almanya %10,5, Fransa %8, Endonezya %5,8, Çek Cumhuriyeti %5,2 (2016)
Başlıca İhraç Ürünleri	: Petrol ve doğal gaz (yaklaşık% 90), makine, gıda maddeleri, pamuk
İthalat	: 8,7 Milyar Dolar (2017 tahmini)
Başlıca İthalat Ortakları	: Rusya %15,7, <u>Türkiye %12,5</u> , ABD %9,6, Almanya %7,5, İtalya %6,7, Çin %5,4 İngiltere %5,4, (2016)
Başlıca İthalat Ürünleri	: Makine ve ekipman, gıda maddeleri, metaller, kimyasallar
Kaynak:	<i>CIA World Fact Book,, World Bank</i>

GENEL EKONOMİK DURUM

Azerbaycan, 1991 yılında bağımsızlığını kazandıktan sonra, önemli siyasi, askeri, sosyal ve ekonomik problemlerle karşı karşıya gelmiştir.

Yeniliklere hızla adapte olan Azerbaycan, SSCB'nin dağılması ile uzmanlaşma ve işbölümüne dayalı ekonomik yapılanmanın sona ermesine, Ermenistan savaşı ve Çeçenistan sorunu nedeniyle, ülke sanayii için gereken ara mallarının ithalat yollarının kapanmasına rağmen bütün bu darboğazları aşmayı başarmıştır.

Bütün bu darboğazların aşılmasında petrol rezervleri önemli bir rol oynamış, yıllardır petrole yatırım yapan Azerbaycan 2005 yılından itibaren milli gelire yansıyan petrol gelirleri ile yeni bir döneme girmiştir. Önümüzdeki 15 yıl için 50 milyar \$ petrol geliri bekleyen ülke somut ve uygulanabilir projelerle bu geliri halkın yaşam standardının yükselmesine harcayacak hedefler için çalışmaktadır.

Savaş ve dağılma sonrası ortaya çıkan sorunlar nedeniyle ekonomide büyük bir bozulma ve dağılma yaşanmış ve bunun sonucunda milli gelirde negatif büyüme yani gerileme ve yüksek enflasyon yaşanmıştır.

Azerbaycan ekonomisi son on yılda özellikle 2009 yılında hızlı büyümüş, kriz nedeniyle küresel ekonomi açısından zorlu geçen bu yılda dünyada GSYİH'de en çok büyüyen ülke, yakaladığı % 9,3 artışla, Azerbaycan olmuştur. Azerbaycan'ın 2015 yılında ise % 1,1 oranında reel büyüme göstermiştir. Ülke ekonomisi 2016 yılında %3,8 oranında küçülmüş, 2017 yılında tekrar pozitif büyüme geçerek,% 0,07 oranında artış olmuş, 2018 yılında sabit fiyatlara göre % 2 oranında, 2019 yılında ise %3,9 oranında büyüme beklenmektedir.

Petrol fiyatlarının yüksek seyrettiği dönemde hızla büyüyen ve parlak bir dönem geçiren Azerbaycan, 2014'ün yarısında görülmeye başlanan petrol fiyatlarındaki düşüşten en çok etkilenen ülkelerin başında gelmektedir. Gelirlerin azaldığı, bir yıl içinde %100'ü bulan devalüasyonlar sonucunda risklerin önlenmesi ve sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması için gerekli olan kapsamlı bir reform hazırlığına girişilmiştir. İlk aşamada, gümrükler, transit geçişler, bankacılık ve vergi sistemi ile üretim ve ihracat teşviklerinde bunun yansımaları görülmüştür.

Son olarak, Azerbaycan'ın ekonomisini çeşitlendirmek amacıyla oluşturduğu uzmanlar grubunun uzun süredir üstünde çalıştığı, milli ekonomiye ve on bir farklı sektöre ilişkin stratejik yol haritaları Cumhurbaşkanı Aliyev tarafından 6 Aralık 2016 tarihinde onaylanmıştır.

Azerbaycan ekonomisinde, sanayi sektörünün önemli bir bölümünü yaklaşık 20 yıl önce kurulan ağır sanayi oluşturmaktadır. Ağır sanayi içinde en önemli sektörler demir, alüminyum ve çimento olup, çoğu petrol sanayinin gelişiminden sonra ihmal edilmiştir. Ülke sanayisinin tekrar canlanmasına yönelik olarak, Azerbaycan'da 2014 yılı "sanayi yılı" ilan edilmiştir. Reel sanayi üretiminin hızla düşmesine rağmen, konut inşası, kırsal altyapı çalışmaları ve ulaşım altyapısının iyileştirilmesinden dolayı inşaat sektörü son iki senedir çok hızlı büyümüştür.

Hizmet sektörü de ulaşım ve iletişim alanlarında yaşanan gelişmelerden dolayı hızlı bir biçimde büyümüştür. Bankacılık sektördeki varlığın yarısından fazlasını oluşturan iki devlet bankası tarafından yönetilmektedir.

Petrol dışı alanlarda yapılan yatırımların artış kaydetmesine rağmen, IMF, ülkede enerji sektörü dışında kalan iş sektörlerinin halen oldukça zayıf görüldüğüne dikkat çekmektedir. Özellikle, gelişmemiş hukuk sistemi, rekabet koşulları önündeki engeller ve finansal sistemde yaşanan sorunların petrol dışı alanların büyümesinin önündeki en önemli engeller olduğunu belirtmektedir.

Azerbaycan'da ekonominin büyük bir bölümü hala devlet tarafından yönetilmektedir. Pek çok kamu işletmesi kendi alanlarında tekeldir. Söz konusu işletmeler yüksek fiyatlar belirlemekte ve mal arzını kısıtlamakta olup, çoğu zaman mal alımında da önemli bir paya sahiptir.

Kaynak: T.C. Ekonomi Bakanlığı

AZERBAIJAN İLE TÜRKİYE ARASINDAKİ DİŐ TİCARET				
YILLAR	İHRACAT	İTHALAT	HACİM	DENGE
2009	1,4 Milyar Dolar	140 Milyon Dolar	1,5 Milyar Dolar	1,2 Milyar Dolar
2010	1,5 Milyar Dolar	252 Milyon Dolar	1,8 Milyar Dolar	1,2 Milyar Dolar
2011	2,1 Milyar Dolar	262 Milyon Dolar	2,3 Milyar Dolar	1,8 Milyar Dolar
2012	2,5 Milyar Dolar	339 Milyon Dolar	2,9 Milyar Dolar	2,2 Milyar Dolar
2013	2,9 Milyar Dolar	333 Milyon Dolar	3,2 Milyar Dolar	2,6 Milyar Dolar
2014	2,8 Milyar Dolar	291 Milyon Dolar	3,1 Milyar Dolar	2,5 Milyar Dolar
2015	1,8 Milyar Dolar	232 Milyon Dolar	2,1 Milyar Dolar	1,6 Milyar Dolar
2016	1,2 Milyar Dolar	278 Milyon Dolar	1,5 Milyar Dolar	1 Milyar Dolar
2017	1,3 Milyar Dolar	350 Milyon Dolar	1,7 Milyar Dolar	1 Milyar Dolar
2018/2	341 Milyon Dolar	80 Milyon Dolar	421 Milyon Dolar	260 Milyon Dolar

Kaynak: TÜİK (2017 ve 2018 yılı verileri geçicidir.)

<u>Türkiye'nin Azerbaycan'a İhracatında Başlıca Ürünler</u>	<u>Türkiye'nin Azerbaycan'dan İthalatında Başlıca Ürünler</u>
<ul style="list-style-type: none">• Demir/çelikten inşaat ve aksamı• Yıkama, temizleme müstahzarları• Radyo/televizyon yayını için verici cihazlar; televizyon, dijital vb.• Hijyenik havlular ve tamponlar, bebek bezleri ve benzeri hijyenik eŐya• Diğer mobilyalar vb. Aksam, parçaları	<ul style="list-style-type: none">• Etilen polimerleri (ilk şekillerde)• İşlenmemiŐ alüminyum• Asiklik alkoller vb. HalojenlenmiŐ, sülfolanmıŐ, nitrolanmıŐ/nitrozalanmıŐ türevl• Pamuk (kardesiz, taranmamıŐ)• Demir/alaŐımsız çelikten yarı mamuller

Türkiye’de Faaliyet Gösteren Azerbaycan Sermayeli Firmalar

30 Haziran 2017 tarihi itibariyle Türkiye’de **2038** adet Azerbaycan sermayeli firma faaliyet göstermektedir.

30 Ağustos 2017 tarihi itibariyle İzmir’de **64** adet Azerbaycan sermayeli firma faaliyet göstermektedir.

Türk Hava Yolları’nın (THY) İstanbul’dan Azerbaycan’ın **3** şehrine direkt uçuş bulunmaktadır: **Bakü, Gence, Nahçıvan,**

Kaynak: Türk Hava Yoları

AZERBAYCAN PAZARINDAKİ FIRSAT VE ZORLUKLAR

FIRSATLAR:

- Hükümetin önem verdiği petrol dışı ekonominin desteklenmesi politikası kapsamında, turizmin geliştirilmesi, Organize Sanayi Bölgelerinin kurulması, ulaştırma sektörünün revizyonu yönünde arayışlar söz konusudur.
- Petrol dışı sektörlerin gelişmesini amaçlayan politikalar genel olarak iş ortamının iyileştirilmesini temel almakta, tarım, imalat sanayi, telekomünikasyon ve turizm potansiyel sektörler olarak değerlendirilmektedir.
- Doğrudan yabancı yatırımlar Azerbaycan’ın ekonomik canlanmasında anahtar rolü oynamıştır. Azerbaycan ülkedeki ekonomik sorunların aşılması ve istikrarın sağlanması neticesinde özellikle petrol çıkarma ve işleme sanayii bakımından yabancı yatırımlar açısından çok cazip bir pazar haline gelmiştir.
- Ülke ekonomisi çift yapılıdır. Bir yandan petrol (hidrokarbon) ve ona bağlı hizmetler ile müteahhitlik sektörlerinde hızlı bir gelişme eğilimi gözlenirken, diğer yandan petrol dışı sanayi sektörlerinde yatırım eksikliği gözlenmektedir. Bunun sonucunda petrol dışı sektörlerde düşük istihdam, yetersiz vergi geliri ve ihracat dolayısıyla da ithal ürünlerinde rekabetle başa çıkamama gibi sorunlar yaşanmaktadır.

ZORLUKLAR:

- Doğrudan yabancı yatırımların önemli kısmı petrol üretimi ve çıkarımı alanlarına olmuştur. Sermaye yatırımlarının %60 gibi önemli bir oranı hidrokarbon sektöründedir.
- Yabancı yatırımcılar imalat sanayi sektörüne yatırım yapmaktan kaçınmaktadırlar. Bunun bir sonucu olarak da sektörün üretimi düşmüştür.
- Sumgayıt şehri eskiden önemli bir sanayi şehri iken yukarıda açıklanan nedenlerden dolayı eski canlılığını yitirmiştir.

- Farklı malların tek bir dağıtıcısı olabilmektedir. Türkiye, Rusya veya İngiltere menşeli malların tek bir dağıtıcısı olabilmektedir.
- Azerbaycan özel sektörünün pazarlama sistemi henüz gelişme aşamasındadır. Küçük dükkânlar kendi kendilerini finanse ederek önemli gelişme göstermişlerdir.
- Azerbaycan ekonomisi yalnızca bir nakit ekonomisi olarak faaliyet göstermektedir.

KAYNAKÇA

- CIA World Factbook
- Türkiye İstatistik Kurumu
- T.C. Dışişleri Bakanlığı
- T.C. Ekonomi Bakanlığı
- World Bank
- Türk Hava Yolları

